

Kozhukhin, Filharmònica de Luxemburg & Gimeno –*Pini di Roma* de Respighi

Palau 100

Dilluns, 4 de novembre de 2024 – 20 h

Sala de Concerts

Amb el suport de:

Compromís amb el medi ambient:

Amb la col·laboració de:

Membre de:

Programa

Denis Kozhukhin, piano

Orquestra Filharmònica de Luxemburg

Gustavo Gimeno, director

I

George Gershwin (1898-1937)

Concert per a piano en Fa major

1. Allegro
2. Adagio - Andante con moto
3. Allegro agitato

II

Ottorino Respighi (1879-1936)

Feste romane

- Circenses
- Giubileo
- L'Ottobrata
- La Befana

Pini di Roma

1. I pini di Villa Borghese. Allegretto vivace
2. Pini presso una catacomba. Lento
3. I pini del Gianicolo. Lento
4. I pini della Via Appia. Tempo di marcia

Durada del concert:

Primera part, 35 minuts | Pausa de 20 minuts | Segona part, 55 minuts.

La durada del concert és aproximada.

#piano #simfònica

MÁS DE
20
AÑOS
APOSTANDO POR LA MÚSICA

Poema

Semper festina tarde

Tot reconeix
el ritual dels llavis fonedissos,
com el prec que sobrevola
les balances del temps,
imposant-se com s'imposen
les traces que perduren.

I després?

No hi ha després
si el doll de l'eufòria
és un acord que ens obre
la música anhelada.

Som la pura violència
de cada pas furtiu,
la fulla voladissa
a les mans d'un ancià,
el pes del cos cansat
al cadiral del pare.

Però, fet i fet,
per què volem
concloure el traç
que resta inalterable?

Memòria és ventre, cendra,
ombra que s'allarga.
Apressem-nos, doncs,
a poc a poc.

Allò que no s'acaba
dura eternament.

Lluís Calvo

Del llibre *Ancestral*.

Vic: Cafè Central i Eumo Editorial, 2019.

Comentari

Revolució? Quina revolució?

*“Quan l’art seriós perd la connexió amb les seves arrels populars,
és quan comença a atrofiar-se”*

John Adams

El programa d’aquest concert ens convida a gaudir de tres magnífiques obres musicals del segle XX: el *Concert per a piano* que Gershwin va escriure després del triomf de la seva *Rhapsody in blue* i dues de les tres sèries d’estampes simfòniques amb què Respighi va retratar la ciutat eterna, els *Pini di Roma* i les *Feste romane*. La joia de sentir aquestes tres peces justifica per si mateixa la configuració d’aquesta proposta. Ara bé, la invitació de la Simfònica de Luxemburg no es queda aquí i ens permet abocar-nos d’una manera diferent a aquesta finestra fascinant que és la música del segle XX. En un moment en què floreixen les avantguardes més rupturistes, encapçalades per la Segona Escola de Viena (Schönberg, Berg, etc.), Gershwin i Respighi emprenen cadascun el seu viatge personal cap a l’experimentació i els nous llenguatges, però evitant un trencament dràstic amb la tradició que els precedeix. Un exercici d’equilibrisme que estimula una reflexió sobre allò que considerem antic, el que considerem nou i el que considerem revolucionari.

Gershwin escriu el seu *Concert en Fa major* el 1925, a redós de l’èxit de la *Rhapsody*, i aborda la composició d’una manera molt diferent: aquest cop serà ell mateix qui en faci l’orquestració, al contrari del que havia succeït en l’obra esmentada, en què va delegar l’escriptura orquestral a un col·laborador. Hi trobem, doncs, una partitura molt més purament gershwiniana.

S'estructura en tres moviments. El primer, beu directament del jazz i el xarleston, amb un ús de la paleta sonora en ocasions molt similar al *Concert en Sol menor* de Ravel, compost set anys més tard. El virtuosisme que s'exigeix al pianista, unit a un enorme sentit del ritme, es fa palès pocs minuts després de l'inici. El segon moviment s'inspira en el *blues*, en una línia propera al moviment lent de *Simfonia del Nou Món* de Dvořák, que data del 1893. Finalment, el tercer és un *ragtime* que entronca amb danses tan celebrades com el *cakewalk* amb què Debussy tanca el seu *Doctor Gradus ad Parnassum* (1908) o la samba *Brazileira* que Darius Milhaud inclou a la seva *Scaramouche* (escrita entre el 1917 i el 1957).

Aquest ball de dates i estils ens permet comprovar que, en el fons, Gershwin no està fent res que no s'hagi fet abans i que no es segueixi fent més tard. Però el segle XX, tan cruel, estava disposat a passar factures ben injustes. Tres anys després de l'estrena d'aquest *Concert*, Edgar Varèse va permetre's afirmar que "*el jazz no és Nord-amèrica, sinó un producte negre explotat pels jueus*". Gershwin, recordem-ho, és un músic dels Estats Units, d'ascendència jueva, que té al despatx un retrat d'Alban Berg i que fa servir materials afroamericans. Anatema. De sobte, la música de Gershwin sembla massa popular, massa frívola, massa qui-sap-què com per entrar al cànon més destacat i més seriós, per dir-ho d'alguna manera, de la contemporaneïtat. El temps i, sobretot, el públic l'han anat posant al lloc que una part de la intel·lectualitat (i la política) li van negar d'entrada.

Ottorino Respighi va voler retratar la capital italiana en diferents moments del dia i celebrar-ne al mateix temps alguns dels senyals d'identitat més evocadors. És així com, en el primer terç del segle XX emprèn un tríptic que dedica a les fonts, els pins i les festes romanes. Alumne de Rimski-Kórsakov, l'italià manifesta des dels inicis una estima infrangible per l'orquestració opulenta i rica que ha heretat dels seus ancestres, tant russos com europeus. Aquest llegat és el que imparteix, quan arriba el moment, als seus alumnes del Conservatori de Santa Cecília. Quan escriu *Fontane di Roma* és, precisament, durant la seva etapa com a professor del centre. Estrena *Pini di Roma* quan ja n'és el director. Les *Feste romane* veuen la llum quan ja ha deixat aquest càrrec, amb l'objectiu de tenir més temps per compondre. L'estabilitat econòmica que aquestes tres partitures li reporten li permetran embarcar-se en aventures com la composició d'òperes.

Tant els *Pini* com les *Feste* són, en bona part, el resultat de l'èxit obtingut una dècada abans amb les *Fontane*. Així s'entén també que, si en el primer lliurament del tríptic fa servir una orquestra de dimensió mitjana, en les dues que escoltarem avui les dimensions siguin notablement superiors, tot oferint una sensació de monumentalitat més gran i una paleta tímbrica que el compositor es proposa explotar al màxim.

Als *Pini di Roma* visitem indrets emblemàtics de la ciutat en diferents moments del dia. A la Villa Borghese trobem tot de nens que juguen entre cançons populars, marxas militars i algunes burles. Tot seguit ens endinsem en unes catacumbes. La llum de la canalla deixa pas a uns colors foscos i una sonoritat pròpia d'una caverna: la mestria orquestradora del millor Respighi queda certificada en aquest contrast tan abrupte com ben conduït. En un experiment amb pocs antecedents a l'època, al tercer moviment inclou a la partitura l'enregistrament fonogràfic del cant d'un rossinyol: l'escoltem tot passejant pel Gianicolo. El final de l'obra ens porta a la Via Appia, on el compositor recrea una desfilada de les tropes imperials. Respighi volia que sentíssim el terra vibrant al pas dels soldats, i per això utilitza els registres més greus de l'orgue, que amb prou feines es perceben amb l'oïda, però que es capten perfectament pels peus.

Per a les *Feste*, Respighi es proposa retratar algunes de les festivitats romanes més populars mesclant les tradicions paganes, les procedents del temps de l'Imperi i les catòliques. Comença amb "Circenses", una evocació dels cirks romans, que li donen l'oportunitat de lluir la secció de vent-metall a un nivell espectacular. En contrast, "Giubileo" pinta musicalment la peregrinació que cada vint-i-cinc anys els creients de tot el món fan a la Ciutat Eterna. La solemnitat de les campanes donant-los la benvinguda dona pas a "L'Ottobrata", les festes vinculades a la verema que cada mes d'octubre porten els romans i les romanes a sortir a fer excursions a la muntanya. La tradició imperial, la cristiana i el paganisme es donen la mà en "La Befana", evocació impressionant de l'anciana que acompanya els Reis Mags amb tota la seva ironia i ganes de gresca.

La relació de Respighi amb les avantguardes podríem definir-la com de respecte distant. Quan Alfredo Casella, més proper a la Segona Escola de Viena, funda la Società Italiana di Musica Moderna (1917-1919), Respighi s'hi afegeix sense gaire entusiasme. Però el segle XX, sempre disposat a sorprendre'ns, li reservava un peculiar gir de guió. Si inicialment havia comptat amb certes simpaties de Mussolini i el seu entorn, que van veure en la seva música un graó més en la construcció d'una música clarament nacional, al final Respighi va acabar quedant-ne descavalcat. El 1932, junt amb altres músics –Pizetti, Zandonai– preocupats per la influència de les avantguardes, van escriure un manifest defensant la necessitat de tornar a la tradició italiana més pura. Per al seu estupor, el Duce va alinear-se amb els músics més renovadors, en un gest que va descol·locar tothom. Potser, al final, el més revolucionari sí que és tornar a les arrels.

Pep Gorgori, musicòleg i periodista

Autor de la biografia *Victòria dels Àngels. Tot semblava tan senzill* (Ficta, 2024)

Palau de la Música Catalana Palau 100

Filharmònica de Viena & Gatti / Connolly,
Anima Aeterna Brugge & Heras-Casado /
Kozhukhin, Filharmònica de Luxemburg
& Gimeno / Bezuidenhout, Orchestre des
Champs Élysées, Collegium Vocale Gent
& Herreweghe / Dueñas, Philharmonia
Orchestra & Alsop / Royal Concertgebouw
& Mäkelä / Ensemble I Gemelli & González
Toro / Balthasar Neumann & Hengelbrock
/ musicAeterna & Currentzis / Pires,
Bezuidenhout, English Baroque Soloists &
Gardiner / Bell, Orchestra dell'Accademia
Nazionale di Santa Cecilia & Harding /
Orquestra Simfònica de la Ràdio Sueca,
Orfeó Català & Harding

Temporada 2024–2025

Ja a la venda els abonaments de cicles
i abonaments a la carta a partir de 4 concerts.

Biografies

Denis Kozhukhin, piano

© Nicolas Hudak

Va estudiar a l'Escuela Superior de Música Reina Sofía de Madrid amb Dmitri Bashkirov i Claudio Martínez-Mehner, i posteriorment va completar la seva formació a l'Acadèmia de Piano del Llac Como amb Fou Ts'ong, Stanislav Yudenitch, Peter Frankl, Boris Berman, Charles Rosen i Andreas Staier, i amb Kirill Gerstein a Stuttgart.

Col·labora habitualment amb les principals orquestres del panorama internacional, com la Chicago Symphony, simfòniques de Londres, Filadèlfia, San Francisco i Israel, i les filharmòniques de Rotterdam i Londres, a més de la Royal Concertgebouw, Staatskapelle de Berlín i Philharmonia Orchestra, entre d'altres. També és convidat sovint a festivals de renom, com el de Verbier, Gstaad, Grafenegg, Dresden, Festival de Música de Cambra de Jerusalem, Intonations, Tsinandali, Festival de Piano del Ruhr, Lanaudiere i als BBC Proms.

Les passades temporades ha repetit als BBC Proms amb la BBC Symphony Orchestra, ha debutat amb l'Orquestra Nacional Danesa, Gulbenkian i Indianapolis Symphony, en gira amb l'HR-Sinfonieorchester de Frankfurt, en residència artística amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya per interpretar els quatre *Concerts* de Rakhmàninov, i ha ofert concerts amb les filharmòniques d'Oslo i Estocolm, a més de l'NDR Radiophilharmonie i WDR Sinfonieorchester. En recital, ha actuat a Chicago, Boulez Saal, Concertgebouw d'Amsterdam, Musikverein, Philharmonie de Berlín, Frankfurt Alte Oper, Tonhalle de Zúric i Bozar.

La temporada 2023-24 va commemorar els aniversaris de Ligeti, Schönberg i Lutoslawski interpretant-ne els *Concerts* respectius. Debutà amb la Dallas Symphony, a Düsseldorf, Melbourne i va tornar amb l'NHK, San Francisco Symphony, National Symphony Orchestra de Washington, filharmòniques d'Oslo, Copenhaguen, Lieja, Gulbenkian, simfòniques d'Islàndia, OBC i Queensland. També va fer una gira de recitals a Berlín, Barcelona, Praga, Copenhaguen, Hamburg, Lisboa i San Francisco. I amb Janine Jansen va actuar al Wigmore Hall, Schloss-Elmau, Tonhalle de Zúric, Musikgebouw d'Utrecht i al Megaron d'Atenes.

Com a artista Pentatone ha fet nombrosos enregistraments, que inclouen les *Variacions simfòniques* de César Franck amb l'Orchestre Philharmonique de Luxemburg, sota la direcció de Gustavo Gimeno, i anteriorment àlbums amb les *Cançons sense paraules* de Mendelssohn i les *Peces líriques* de Grieg (nominat a un premi Opus Klassik), i també amb música de Haydn, Brahms i Prokófiev, així com també els *Concerts* de Txaikovski, Grieg, Ravel i Gershwin.

Els darrers anys el seu mentor ha estat el mestre Daniel Barenboim.

Orquestra Filharmònica de Luxemburg

© Cgwatkins

Encarna la vitalitat cultural del país, al cor d'Europa, integrada a les activitats de Ràdio Luxemburg (RTL). Des del 1996 pertany a l'Administració pública i el 2005 va establir la residència a la Philharmonie, una sala amb una acústica excel·lent.

Composta per noranta-nou músics d'una vintena de països, ha desenvolupat un so que la distingeix, en els seus prop de cent anys d'existència, com un emblema del país i expressió d'obertura a Europa.

Els directors titulars han estat, successivament: Henri Pensis, Carl Melles, Louis de Froment, Leopold Hager, David Shallon, Bramwell Tovey, Emmanuel Krivine i Gustavo Gimeno, enguany en la seva desena i darrera temporada.

Pentatone ha editat nou àlbums amb la formació entre el 2017 i el 2021, moment a partir del qual l'orquestra va iniciar una nova col·laboració amb Harmonia Mundi France i que ha suposat l'enregistrament, de moment, de l'*Stabat Mater* de Rossini, *Apollon Musagète* i *L'ocell de foc* de Stravinsky, així com *Messa de Gloria* i obres orquestrals de Puccini i, més recentment, *Métaboles*, *Tout un mon de lointain...* i la *Simfonia núm. 1* de Dutilleux.

Durant la temporada 2024-25 col·labora amb Tabea Zimmermann, Iveta Apkalna, Tarmo Peltokoski, Tugan Sokhiev i Kazuki Yamada. La seva agenda també inclou una gira per Alemanya, Espanya i actuar a Viena, Ais de Provença, Estrasburg i Brussel·les.

Des del 2003 ofereix concerts i tallers per a estudiants, nens i famílies. Manté una estreta relació amb el Grand Théâtre de Luxembourg, la Cinemathèque de la Vile de Luxembourg, CAPE a Ettelbrück i radio100,7. També continua la seva activitat de l'Académie Luxembourg Philharmonique, que ofereix a joves músics l'oportunitat de preparar-se per a una carrera orquestral.

Rep ajudes del Ministeri de Cultura del Gran Ducat i suport financer de l'Ajuntament de Luxembourg. Els seus patrocinadors són el Banque de Luxembourg, BGL BNP Paribas i Mercedes-Benz. Des del 2010 el violoncel "le Luxembourgeois", construït per Matteo Goffriller (1659-1742), ha estat posat a disposició de l'orquestra per BGL BNP Paribas. I des del 2022-23 la Fundació Rosemarie i Hartmut Schwiering ha facilitat un violí Giuseppe Guarneri *filius* Andreae i un altre Gennaro Gagliano, com també dos violins addicionals perquè els utilitzin els membres de l'orquestra.

Gustavo Gimeno, director

© Marco Borggreve

En assumir el càrrec de director titular de l'Orchestre Philharmonique de Luxemburg el 2015 va manifestar el seu entusiasme i el desig que l'orquestra es consolidés com una formació *“en què regnin la ment oberta i la flexibilitat, i que tingui l'habilitat d'adaptar-se a diferents repertoris, èpoques i enfocaments d'estil”*.

Nou temporades després es pot afirmar que són uns objectius assolits. El mestre espanyol, que tenia com a mentors Mariss Jansons, Bernard Haitink i Claudio Abbado, va captar l'atenció internacional per primera vegada als escenaris concertístics dels Països Baixos, abans de ser nomenat en aquest càrrec a Luxemburg, i ha trobat el seu lloc entre les grans obres clàssiques i les rareses del repertori.

La increïble diversitat d'obres que Gustavo Gimeno ha interpretat amb els anys, tant a la Philharmonie com en gires per l'estranger, en són testimoni, com també una llarga discografia per als segells discogràfics Pentatone i Harmonia Mundi, amb un repertori que abasta des de Giocahino Rossini fins a César Franck i Francesc Coll.

Actualment s'està preparant per assumir la direcció musical del Teatro Real de Madrid a partir de la temporada 2025-26. Aquí i allà la seva activitat està inspirada per un gran desig d'oferir i aportar l'art musical al públic.

De la temporada 2024-25 a Luxemburg, cal assenyalar un nou *Concert de percussió* de Sauli Zinovjev, amb Vivi Vassileva; la *Simfonia núm. 15* de Xostakóvitx, i els poemes *Feste Romane* i *Pini de Roma* de Respighi.

També és director titular de la Toronto Symphony Orchestra i actua com a director convidat per tot el món. Aquesta temporada col·labora amb la Chicago Symphony Orchestra, La Phil de Los Angeles, Münchner Philharmoniker i Orchestre Philharmonique de Radio France, i igualment té en agenda la direcció d'una nova producció de *Ievgueni Oneguín* al Teatro Real de Madrid.

Formació

Orquestra Filharmònica de Luxemburg

Gustavo Gimeno, director musical

Leopold Hager, director honorari

Concertinos:

Haoxing Liang

Seohee Min

Violins I

Fabian Perdichizzi

Nelly Guignard

Ryoko Yano

Michael Bouvet

Irène Chatzisavas

Andrii Chugai

Bartłomiej Ciaston

François Dopagne

Yulia Fedorova

Andréa Garnier

Silja Geirhardsdottir

Jean-Emmanuel Grebet

Attila Keresztesi

Damien Pardoën

Phoebe Rouschatzaki **

Eleanna Stratou **

Clara Szu-Yu **

Fabienne Welter

Violins II

Osamu Yaguchi
Semion Gavrikov
César Laporev
Yun-Yun Chiang **
Sébastien Grébille
Gayané Grigoryan
Wen Hung
Quentin Jaussaud
Marina Kalisky
Gérard Mortier
Valeria Pasternak
Olha Petryk
Jun Qiang
Jules Stella **
Ko Taniguchi
Xavier Vander Linden

Violes

Ilan Schneider
Dagmar Ondracek
Maya Tal *
Jean-Marc Apap
Ryou Banno
Aram Diulgerian
Olivier Kauffmann
Esra Kerber
Javier Martin de la Torre **
Grigory Maximenko
Viktoriya Orlova
Saar Van Bergen **

Violoncelles

Ilia Laporev

Georgi Anichenko Semenov ★

Niall Brown

Xavier Bacquart

Caroline Dauchy ★★

Vincent Gérin

Sehee Kim

Katrin Reutlinger

Carol Salgado ★★

Marie Sapey-Triomphe

Karoly Sütö

Laurence Vautrin

Esther Wohlgemuth

Contrabaixos

Choul-Won Pyun

Soyeon Park ★

Gilles Desmaris

Gabriela Fragner

Benoît Legot

Isabelle Vienne

Dariusz Wisniewski

Flautes

Etienne Plasman

Markus Brönnimann

Hélène Boulègue

Christophe Nussbaumer

Oboès

Fabrice Mélinon

Philippe Gonzalez

Anne-Catherine Bouvet-Bitsch

Olivier Germani

Clarinets

Jean-Philippe Vivier

Arthur Stockel

Filippo Biuso

Emmanuel Chaussade

Fagots

David Sattler

Étienne Buet

François Baptiste

Stéphane Gautier-Chevreur

Trompes

Leo Halsdorf

Miklós Nagy

Luise Aschenbrenner

Petras Bruzga

Trompetes

Adam Rixer

Simon Van Hoecke

Isabelle Marois

Niels Vind

Trombons

Léon Ni

Isobel Daws

Guillaume Lebowski

Trombó baix

Vincent Debès

Tuba

Csaba Szalay

Timbales

Simon Stierle

Benjamin Schäfer

Percussions

Béatrice Daudin

Benjamin Schäfer

Klaus Brettschneider

Eloi Fidalgo Fraga **

Arpa

Catherine Beynon

* période de prova

** membres de la Luxembourg Philharmonic Academy

Fes-te soci de l'Orfeó Català. Fes del Palau casa teva.

Gaudeix d'invitacions, descomptes
i més avantatges per només 60 euros l'any
(10 euros, menors de 35 anys).

Uneix-te ara!

ASSOCIACIÓ
ORFEÓ
CATALÀ

També et pot interessar...

Palau 100

Dilluns, 13.01.25 - 20 h

Sala de Concerts

–*Romeu i Julieta* de Prokófiev

María Dueñas, violí

Philharmonia Orchestra

Marin Alsop, directora

J. Montgomery: *Strum*

E. W. Korngold: *Concert per a violí, en Re major, op. 35*

S. Prokófiev: *Suite del ballet 'Romeu i Julieta'*

Preus: de 18 a 95 euros

Amb el suport de:

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mitjans Col·laboradors

Mecenes col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Cardoner Grup – CECOT – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Eurofirms Group – Fundació Abertis – Fundació Antiques Caixes Catalanes - BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Gómez-Acebo & Pombo – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – Illy – Laboratorio Reig Jofre – La Fageda – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Saret de Vuyst – Scasi Soluciones de Impresión S.L. – Soler Cabot – Colonial – Veolia Serveis Catalunya

Benefactors d'Honor

Mariona Carulla Font – Mª Dolors i Francesc – Pere Grau Vacarissas – M^a. del Carmen Pous Guardia – Joaquim Uriach i Torelló

Benefactors Principals

Elvira Abril – Eulàlia Alari Ballart – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Professor Rafael I. Barraquer Compte – Francesc Xavier Carbonell Castellón – Lluís Carulla Font – Josep Colomer Maronas – Josep Daniel i Lluïsa Fornos – Isabel Esteve Cruella – Jordi Gual i Solé – Maria José Lavin Guitart – Ramón Poch Segura – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal – Manel Vallet Garriga

Benefactors

Zacaries Benamiar – Gemma Borràs i Llorens – Elvira Gaspar Farreras – Pepita Izquierdo Giralt – Jordi Simó Sanahuja – Salvador Viñas Amat

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

